

Aan de individuele raadsleden van de Gemeente Bronckhorst

Betreft: reactie op windpotentiescan + diverse andere onderwerpen

Datum: 29 juni 2021

Geachte raadslid,

Zoals aangegeven tijdens onze inspraak op 16 juni jl. zou u van ons vóór 1 juli een reactie ontvangen op de windpotentiescan. Ook hebben we gemeend enkele andere onderwerpen bij u onder de aandacht te moeten brengen voorafgaand aan de raadsvergadering deze week. Wij verzoeken u vriendelijk, doch dringend, zorgvuldig kennis te nemen van de inhoud.

Op 20 mei is door de wethouder Hofman de windpotentiescan van Witteveen+Bos gepresenteerd aan de Raad. Diezelfde dag ontvingen een klein aantal omwonenden een brief ondertekend door wethouder Paul Hofman met daarin het voorstel dat Eldrik (nabij Laag- en Hoog-Keppel) als enige gebied wordt aangewezen in gemeente Bronckhorst waar windturbines kunnen komen en dat reeds op vrijdagavond 21 mei (de volgende dag dus en aanvang van een lang Pinksterweekend!!!) een online toelichting werd gegeven. Deze termijn is veel te kort en voelt als de zoveelste minachting naar betrokken inwoners toe. Omwonenden konden zich hierop niet of onvoldoende voorbereiden en voelden zich wederom totaal overvallen!

De windpotentiescan dateert reeds van 23 april 2021 en vormt een onderdeel in het voorstel dat er ligt voor de lokale kaders voor hoge windturbines. De Raad is voornemens op 1 juli a.s. een besluit over de kaders te nemen. De opstelling van de windpotentiescan is niet aan onze volksvertegenwoordigers ter goedkeuring voorgelegd en geconcludeerd is dat de opstelling van deze scan GEEN onderdeel uitmaakt van het procesvoorstel dat door de raad werd goedgekeurd op 29 oktober 2020 om te komen tot kaders.

De periode tussen 20 mei 2021 en nu is te kort om een adequate contra-expertise uit te laten voeren. Indien u op 1 juli, mede op basis van dit onderzoek, Eldrik als enige potentie-gebied in Bronckhorst aanwijst waar windturbines mogelijk zijn, dan vormt dat mogelijk mede een grond op basis waarvan wij die besluitvorming aan willen vechten. Ook op dat punt behouden wij ons nadrukkelijk alle rechten voor.

Los van deze contra-expertise staan er diverse fouten, grote onvolkomenheden en opvallende elementen in het rapport. Daarvan brengen wij u alvast van op de hoogte. Deze fouten, grote onvolkomenheden en opvallende elementen bieden naar onze mening voldoende aanleiding dat u als Raad niet alleen het gebied Eldrik, nabij Laag- en Hoog-Keppel, aan kunt wijzen als eventueel, toekomstig potentiegebied voor windenergie.

[Fouten, grote onvolkomenheden en opvallende elementen in de windturbinescan](#)

Hieronder een uiteenzetting van de constatering op dit moment:

1. De geluidscontouren voor het huidige wettelijke maximale geluidsniveau in de nacht 41 dB L_{night} ontbreken. Deze contouren reiken verder dan de contouren die nu zijn getekend. In de kaders wordt melding gemaakt dat de scan gebaseerd is op de wettelijke normen. Echter deze wettelijke norm ontbreekt met bijbehorende contouren. Ook de telling van bijbehorende 'objecten' wordt dan anders. **De huidige aantallen 'objecten' zijn daarom niet juist en zullen veel hoger liggen.**

2. Op Pg 15 worden twee definities gehanteerd:
De *potentiegebieden* zijn gebieden voor windenergie waar weinig tot geen belemmeringen aanwezig zijn. Tevens zijn dit gebieden waar veel ruimte beschikbaar is voor windenergie. Dit zijn gebieden waar een lijnopstelling mogelijk is van minstens drie windturbines.

De *optionele gebieden* zijn gebieden voor windenergie waar wel ruimte beschikbaar is, maar er meer belemmeringen zijn voor de realisatie van windenergie. Het gaat hier om gebieden rondom natuurgebieden, woonkernen en vlak bij de gemeentelijke grenzen. Voor deze gebieden zal het lastiger zijn om windenergie te realiseren in grotere lijnopstellingen of clusters.

Volgens deze definities moet het gebied Eldrik daarom als "**optioneel gebied**" worden aangemerkt en vormt het geen potentiegebied.

3. Op Pg 23: Potentiegebied 2 wordt als volgt omschreven:
"Dit gebied is ten zuiden gelegen van Hoog-Keppel en Laag-Keppel. Het gebied kan ruimte bieden voor zes windturbines voor een middelgroot windsceario of vier windturbines voor een groot windsceario. In potentiegebied 2 is relatief veel ruimte beschikbaar voor windenergie. Daarnaast is het gebied ook verder gelegen van dorps- of stadskernen. Daarom is dit een potentiegebied."

De conclusie "Daarnaast is het gebied ook **verder gelegen van dorps- en stadskernen**", is onjuist. Het gebied Eldrik grenst direct aan Hoog-Keppel, Laag-Keppel en Voor-Drempt. Het is dan ook **met zekerheid GEEN potentiegebied**.

4. Op Pg 19 wordt vermeld: "Daarnaast zijn er veel gebieden waar windturbines in principe zijn uitgesloten, maar wel mogelijkheden zijn, mits aanvullend onderzoek aantoont dat dit kan. De gebieden waar bovenstaande belemmeringen van toepassing zijn, zijn niet nader onderzocht in de verdiepingsslag."

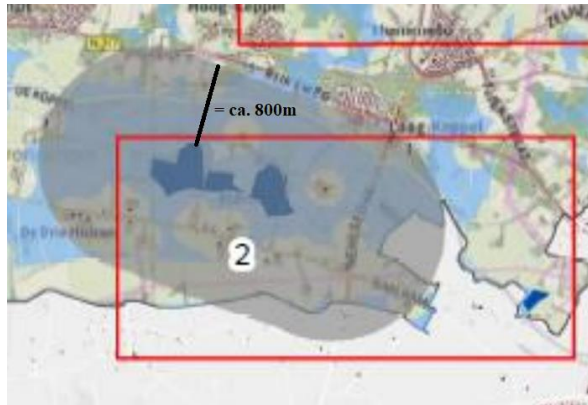
Mogelijk zijn gebieden waar er wel mogelijkheden zijn mits aanvullend onderzoek aantoont dat dit kan, waarbij er minder hinder wordt ondervonden van windturbines. Een nadere verdiepingsslag ook op deze gebieden achten wij daarom **noodzakelijk** als de gemeente een gebied in onze gemeente wenst aan te wijzen.

5. De clusters van windturbines in 'potentiegebieden' en in 'optionele gebieden' worden samengevoegd. Zo bestaat optioneel gebied A uit 3 clusters, optioneel gebied C uit 3 clusters, potentiegebied 1 uit 2 clusters, terwijl potentiegebied 2 en optioneel gebied B uit slechts één cluster bestaat (zie afbeelding 5.3 op pagina 25).

De clusters zijn niet los van elkaar beoordeeld, maar samengevoegd. Dat blijkt bijvoorbeeld op tabel 5.2 (pg 26) waarin 5 gebieden zijn beoordeeld en **niet** de individuele clusters. Het is maar zeer de vraag wat de uitkomsten zijn als de individuele clusters worden beoordeeld of gekeken wordt.

Zodra de clusters los van elkaar beoordeeld worden komen er andere gegevens en resultaten uit en kan de conclusie een andere zijn. De huidige presentatie van de resultaten is daarom misleidend.

6. In het voorstel van het college staat over Eldrik vermeld "Dit gebied komt als beste optie uit de bus vanwege het kleinste aantal mogelijk **gehinderden**". In de windpotentiescan wordt echter nergens melding gemaakt van het **aantal mogelijk gehinderden**. Er wordt uitsluitend gesproken over '**objecten**'. Mogelijk geeft een opstelling van het **aantal omwonenden** een geheel ander beeld.
7. De diverse bufferzones van de turbine-effecten (visuele impact, geluid en slagschaduw hinder) zijn niet getekend vanuit de uiterste buitengrens van de potentiegebieden, maar uit het hart ervan. Dit is een grote onvolkomenheid. Zie onderstaande afbeelding over de slagschaduw hinder voor middelgrote turbines:

W+B hanteert voor slagschaduwinder een gebied van 12x de rotordiameter (=1,2 km). De bufferbreedte gemeten vanuit de rand van het blauwe gebied is slechts 800 meter.

Wanneer bijvoorbeeld een initiatiefnemer een middelgrote windturbine plaatst in de uiterste noordhoek van zijn grond, dan rijkt de bufferzone veel verder dan op de afbeelding te zien is. Een turbine van middelgroot formaat, geplaatst in de noordelijke kavel bij Eldrik, geeft een slagschaduwinder tot aan het dorpsplein van Hoog-Keppel, zie de rode lijn hieronder:

Dit is noemenswaardig, aangezien dit de begrenzing van de bufferzones met enige honderden meters uitbreidt, tot in de kern van Hoog-Keppel. Met als gevolg dat het aantal hindergevoelige objecten in de analyse in werkelijkheid hoger ligt.

8. De positie van het cluster lijkt willekeurig te zijn geplaatst in het gebied. Dit heeft direct gevolg voor de weergave van de contouren. Bij een andere plaatsing, komen er andere figuren uit.
9. Op pg. 25+26: de geluidscontouren bij 42 dB Lden voor grote en middelgrote windturbines zouden gelijk zijn (op 1000 m). **Dat is onjuist. Deze geluidcontouren van de grote windturbines reiken veel verder en minimaal tot 1700m.**
10. Het gebied Eldrik wordt mogelijk door u aangewezen. Gebied Eldrik bestrijkt echter een veel groter gebied dan het vak dat in de windpotentiescan wordt aangeduid als potentiegebied 2. **Het potentiegebied 2 is daarom te klein getekend.**

Bekend is dat grondeigenaren/boeren in Eldrik door energiemaatschappijen benaderd zijn voor plaatsing van windturbines (ook buiten het getekende potentiegebied 2 in de windpotentiescan). **De weergave van het windpotentiegebied is dan ook misleidend, ook de objecten die gehinderd worden zijn dan mogelijk niet juist.**

11. **De omvang van de onderzochte gebieden is sterk verschillend van elkaar (zie de omvang van de figuren), waardoor de huidige vergelijking van de absolute aantallen misleidend is. Met name de telling van het ‘aantal geluidsgevoelige objecten’ onder de norm (42 dB lden) geeft daardoor een volstrekt verkeerd beeld.**

Tabel 5.2 Effecten op geluid windscenario middelgroot

Potentiegebieden	Aantal geluidsgevoelige objecten boven de norm (47 dB lden)	Aantal geluidsgevoelige objecten boven de WHO norm (45 dB lden)	Aantal geluidsgevoelige objecten onder de norm (42 dB lden)
potentiegebied 1	9	22	165
potentiegebied 2	3	6	24
optioneel gebied A	57	57	563
optioneel gebied B	18	36	72
optioneel gebied C	9	24	117

12. De tiphoogte van een grote windturbine is 225m (en niet 220 meter)

Tabel 3.1 Beschouwde referentietypes met bijbehorende afmetingen

Categorie	Vermogensklasse (MW)	Ashoogte (m)	Rotordiameter (m)	Tiphoogte (m)
middelgroot	2 - 3	100	100	150
groot	4 - 5	150	150	220

13. Op Pg. 5 staat vermeld: Bronckhorst is een gemeente in de RES-regio Achterhoek in de Nederlandse provincie Gelderland. Ook de regio Achterhoek is verplicht haar eigen keuzes voor grootschalig zon en wind in een RES te beschrijven. De Achterhoek streeft naar de opwek van 1,35 TWh, waarvan 0,35 TWh grootschalig zon-op-dak.

Het is nog maar zeer de vraag of deze informatie juist is aangezien het RES-bod 1.0 nog goedgekeurd moet worden door de Raad.

14. Op Pg 5: wordt gemeld: ‘om de kaders vast te stellen is eerst duidelijkheid nodig over de potentie van windenergie in Bronckhorst’.

Dit is in onzes inziens een onjuiste aanname. De kaders voor windenergie kunnen los van de potentie van windenergie worden vastgesteld. In de goedgekeurde procesgang op 29 oktober 2020 voor de vaststelling van de kaders is dit dan ook in het geheel niet ter sprake geweest.

15. Op Pg 5: wordt gesproken over ‘een Windtool’ dat is gebruikt.

Het is in het rapport volledig onduidelijk welk Windtool dit is, hoe dit model werkt, wie het ontwikkeld heeft en of en in hoeverre en op welke wijze deze Windtool is gevalideerd.

16. Pg 5: In hoofdstuk 5 is een verdiepingsslag uitgewerkt van een aantal windpotentiegebieden. Van veel gebieden is geen verdere verdieping gemaakt.

Hiervoor verwijzen we naar punt 4 hierboven.

Ondanks bovenstaande genoemde fouten, onvolkomenheden en opvallende elementen wordt op basis van de windpotentiescan door het college echter wél een voorstel aan u als raad voorgelegd. De raad en ook de inwoners worden misleid door het eigen college met een dergelijk onderzoek. Ook de wethouder en zijn mensen zouden moeten toetsen of de informatie die gepresenteerd wordt wel juist en volledig is.

In het voorstel van het college staat dat “Dit gebied komt als beste optie uit te bus vanwege het kleinste aantal mogelijk gehinderden en biedt mogelijkheden om met buurgemeenten samen te werken in duurzame energie-opwek.” Maar nergens wordt gekwantificeerd hoeveel “gehinderden” het hier betreft en hoeveel overlast zij zullen gaan ervaren. Zolang deze essentiële informatie ontbreekt is er geen zorgvuldige besluitvorming mogelijk.

Op basis hiervan zijn wij van mening dat u de windturbinescan van Witteveen+Bos niet kunt en mag gebruiken om Eldrik aan te wijzen. Doet u dit wel dan maakt u zich schuldig aan een besluitvorming waarbij u willens en wetens (bewust) de gezondheid van inwoners in de waagschaal stelt, ook nog eens op basis van foutieve informatie gepresenteerd in het rapport Witteveen+Bos en door ons in deze hele korte termijn reeds deels bewijsbaar weerlegt.

Vooringenomenheid

In het collegevoorstel staat vermeld “.....en biedt mogelijkheden om met buurgemeenten samen te werken in duurzame energie opwek”. De in dit collegevoorstel weergegeven passage ‘samenwerking met buurgemeenten’ duidt op vooringenomenheid.

Het is aannemelijk dat de aanwijzing van het gebied vooringenomen is. In de oorspronkelijke Routekaart Energieneutraal Bronckhorst versie februari 2019 en in de concept versie Verrijkte Routekaart Energieneutraal Bronckhorst augustus 2019 die ter inzage heeft gelegen spreekt de gemeente immers niet voor niets over onderzoek naar twee mogelijke locaties. Daarnaast zijn er nog andere redenen:

- a) Uit een verslag van de Omgevingskamer van Doetinchem uit januari 2020 wordt duidelijk dat er al bestuurlijk overleg gevoerd is met de gemeente Doetinchem over het plan van Landgoed Keppel dat zowel grondgebied Doetinchem als Bronckhorst bestrijkt. Het landgoed Keppel is eigenaar van een groot deel van de gronden in Eldrik.
- b) Programmacoördinator Frank Duenk heeft in oktober 2020 tijdens een gesprek met ons aangegeven dat windturbines bij Keppel al lang een uitgemaakte zaak is. Hiervan is een gespreksverslag gemaakt. Wij citeren een uitspraak “De gemeenten hebben al jaren geleden onderzocht waar wind kan komen. Er zijn maar een paar gebieden waar wind kan. Berkeland klein stukje, bij Keppel, Netterden en grens Winterswijk. Bij andere gebieden steeds in de knel met woningen.”
- c) Op 11 maart 2020 zijn wij door twee leden van de GroenLinks-fractie (De heer Coenen en de heer Oud) mondeling erop gewezen dat de windturbineplannen van Landgoed Keppel al vergevorderd zijn en dat reeds de dikte van de kabels onder de Oude IJssel door vanuit het onderverdeelsstation Langerak voor de plaatsing van windturbines al duidelijk waren. Op vragen van ons destijds hierover heeft wethouder Hofman op 20 april 2020 als volgt per e-mail gereageerd: “Deze vraag is reeds in de vorige mail glashelder beantwoord wat betreft het grondgebied van Bronckhorst. Mijn bestuurlijke verantwoordelijkheid gaat niet over het grondgebied van andere gemeenten. Ik kan u daar dan ook niets over vertellen”. Dat terwijl uit het verslag van de Omgevingskamer van Doetinchem uit januari 2020 duidelijk wordt dat er al bestuurlijk overleg gevoerd is met de gemeente Doetinchem over het plan van Landgoed Keppel dat zowel grondgebied Doetinchem als Bronckhorst bestrijkt (zie punt a).

Opvallende ‘samenwerking’ met gemeente Doetinchem

De twee GroenLinks wethouders in Doetinchem en Bronckhorst werken gezamenlijk aan één plan. Ook zien wij een duidelijke link met de voormalig wethouder duurzaamheid van de gemeente Bronckhorst: zowel Langeveld als Engels zijn commissaris bij AGEM Holding NV en zijn beide zijn tot 1 januari 2021 bestuurder geweest van de Coöperatie AGEM U.A., waar ook de gemeente Bronckhorst lid van is.

Voorts melden wij u dat uit WOB-stukken is gebleken dat **wethouder Langeveld uit Doetinchem ook een mailadres bij de gemeente Bronckhorst heeft**. Een wel zeer opmerkelijke constatering (zie bijlage). Wat gebeurt hier allemaal?

Overige punten

U bent er bekend mee dat de huidige geluidsnormen sterk ter discussie staan. Er is dan ook gereede kans dat de geluidsnormen naar de toekomst worden bijgesteld op basis van aanvullend onderzoek door o.a. het RIVM (mogelijk voor zowel hoorbaar- als niet hoorbaar geluid). Indien de normering wordt bijgesteld naar bijvoorbeeld 35 dB (één van de laatste plaatjes afkomstig uit een WHO rapport van eind 2018, waarin ook al de “norm” 35 dB zichtbaar wordt), dan zullen de geluidscontouren van middelgrote windturbines veel verder reiken. **Deze zullen dan ergens tussen de 1700m en 2300m vallen, waardoor de woonkernen van Hoog- en Laag-Keppel en Voor-Drempt vol geraakt worden.**

Ook audioloog de heer de Laat van het UMCL heeft de windpotentiescan beoordeeld en geeft het volgende aan: “De nadelige invloeden bij middelgroot wind scenario lijken ’n stuk kleiner, maar hebben nog steeds flinke gevolgen voor sommige woonkernen, in mijn ogen dan ook niet acceptabel.”

Gezien de omvang van het aantal inwoners in woonkernen vragen wij u met klem in de kaders in ieder geval op te nemen dat bij wijziging van de wetgeving en geluidsnormeringen als gevolg van gezondheidseffecten deze per direct van toepassing zullen worden verklaard op iedere windturbine en dat, als blijkt dat zij niet aan de nieuwe normering voldoen, ze per direct zullen worden stopgezet. De gezondheid van inwoners is daarbij zwaarwegender dan de opbrengst van windenergie, immers er zijn ook andere alternatieven voor energie-opwek die geen impact hebben op de gezondheid. Het risico voor het stopzetten van windturbines als gevolg hiervan is dan volledig voor rekening van de initiatiefnemer.

Ook bijzonder opmerkelijk is de reactie van wethouder Hofman tijdens de commissievergadering op 16 juni jl. over het aanbieden van de windturbinescan: *“Simpelweg een rapport dat aangeeft wat de ruimtelijke mogelijkheden en onmogelijkheden zijn op dit moment op basis van landelijke wetgeving. Ik vermoed dat iedere projectontwikkelaar en iedere hogere overheid dit rapport ook in de la heeft liggen. Wij hebben dat door een ingenieursbureau goed laten uitzoeken en we leggen het ook aan u voor. Dus daarmee even de illusie weghalende dat deze informatie anders niet beschikbaar was geweest voor de provincie of enige andere partij die genoemd is”*. Ervan uitgaande dat het zo is wat hij aangeeft, dan had hij een dergelijk rapport onder meer op basis van het fair-play beginsel binnen de Algemene Beginselen van Behoorlijk Bestuur al veel eerder kunnen en moeten presenteren. Zowel raadsleden als inwoners van Bronckhorst worden nu verrast en hebben te weinig tijd en expertise om hierop te reageren. “Om zo min mogelijk onrust bij de inwoners te veroorzaken blijven de ontwikkelingen rond windenergie zo lang mogelijk onder de radar” is de tactiek die door de gemeente wordt gevolgd. Deze werkwijze nemen wij de gemeente Bronckhorst en in het bijzonder wethouder Hofman uitermate kwalijk. Dergelijk opzettelijk gedrag is in onze optiek ontoelaatbaar. De wethouder is al gevraagd in 2019 de gebieden kenbaar te maken waar wind mogelijk zou zijn en nu op het allerlaatste moment komt er een onderzoek beschikbaar.

De inwoners zijn duidelijk geweest in de enquête. **Een overgrote meerderheid wil GEEN windturbines!!**

Krijgen inwoners steun van De Tweede Kamer en Urgenda?

De inwoners van Bronckhorst hebben in de **PON-enquête** van december 2020 duidelijk laten weten **tegen windturbines** in Bronckhorst te zijn (**75% van de respondenten was tegen**). 25 mei was er De Stille Tocht als reminder... Tijdens diverse commissievergaderingen vroegen vele inwoners de raadsleden tot inkeer.

Als de Raad deze Kaderstelling aanneemt kunnen er **per 1/1/2022** door initiatiefnemers en projectontwikkelaars aanvragen ingediend worden om **windturbines** van maar liefst **150 meter hoogte** te plaatsen! Deze aanvragen kan de gemeente dan moeilijk weigeren en gaat daardoor grote problemen veroorzaken.

Eldrik lijkt als eerste aan de beurt te zijn, maar er zijn nog 20 gebieden meer aangewezen in Bronckhorst. Inwoners zijn niet veilig!

1. In de **TWEEDE KAMER** is vorige week onderstaande **motie AANGENOMEN met 133 stemmen vóór en 17 stemmen tegen**, nummer 32813-731,. Deze motie kwam van Erkens (VVD) en Leijten (SP), tekst:

-overwegende dat windmolens **negatieve effecten** kunnen hebben op de **leefkwaliteit en gezondheid** van direct omwonenden;

-overwegende dat het **RIVM heeft aangegeven dat er aanvullend onderzoek nodig is** naar de gezondheidseffecten van windmolens;

-overwegende dat **andere landen strikte afstandsnormen** hanteren voor windmolens op land;

**verzoekt de regering, op korte termijn een onafhankelijk onderzoek te laten uitvoeren naar de effecten van verschillende afstandsnormen op de gezondheid en leefkwaliteit van omwonenden;*

**verzoekt de regering, de resultaten van dit onderzoek mee te nemen in het verder concretiseren van de RES'en,*
en gaat over tot de orde van de dag.

2. Afgelopen week lanceerde **URGENDA, 'de invloedrijke, misschien wel meest groene organisatie van Nederland' de gids 'TUSSEN KOLEN & PARIJS'**, waarin zij laten zien dat er **REGIONAAL VEEL MEER KAN DAN MEN DENKT**.

De gids is bedoeld voor spelers in de regionale energietransitie, de zogenoemde RES'en.

Met allerlei vormen van kleinschalige zonne-energieprojecten alleen al valt een opbrengst van 57 TWh te realiseren - veel meer dan de 35 TWh die aan de RES'en gevraagd wordt.

'Samen met windenergie die er al staat of al is toegezegd en bestaande grote zonnevelden, hoeft er niet veel meer aan grootschalig zon en wind toegevoegd te worden', stelt Urgenda.

'Het kan veel creatiever en zonder vele mensen tegen de energietransitie in het harnas te jagen. Ook zonder houtige biomassa en zonder kernenergie', aldus Urgenda!

De Raden van de gemeenten Oost-Gelre en Berkelstreek, maar ook vele andere gemeenten in Nederland stellen veel strengere normen om hun inwoners te beschermen. Of besluiten tot meerjarig uitstel aangaande het plaatsen van windturbines en gaan zich eerst focussen op de vele andere mogelijkheden.

Gaan de Raadsleden van Bronckhorst luisteren naar hun inwoners?

Luisteren zij naar de uitspraak in de Tweede Kamer?

Luisteren zij naar Urgenda?

Gebruiken zij hun nuchtere Achterhoekse boerenverstand en stellen zij mogelijkheden voor hoge windmolens voor de komende jaren uit?

Wij hopen het in belang van iedereen.

Ga met Liander om de tafel en prioriteer een fijnmazig netwerk in de Achterhoek zodat we gebruik kunnen maken van alle beschikbare (boeren)daken en lage windmolens op de erven en andere alternatieven. Energieneutraal worden kan anders! Wij als inwoners staan hier vol achter en maken ons als trotse Achterhoekers dan uniek binnen Nederland.

Wij vertrouwen op uw steun als volksvertegenwoordiger.

Met vriendelijke groet,

Stichting Tegenwind Keppel en Eldrik